

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาเรื่องราวของฤษีนาทรในคานต่าง ๆ จากวรรณคดีสันสกฤต วรรณคดีไทย และเอกสารทางการดนตรีไทย พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ในวรรณคดีสันสกฤต อาทิ ภาควัศปุราณะ คุรุปุราณะ ลิงคุปุราณะ ศิวปุราณะ รามายณะ และมหาภารตะ กล่าวว่าฤษีนาทรเป็นโอรสของพระพรหม แต่วิษณุปุราณะและหริวงศ์ กล่าวถึงกำเนิดของฤษีนาทรว่าเดิมเป็นโอรสของพระพรหม แต่ภายหลัง เกิดใหม่เป็นโอรสของพระฤษีที่ชกกับบุตรคนหนึ่งของพระหัตษะ ตามข้อตกลงระหว่างพระพรหมกับพระหัตษะ ฤษีนาทรเป็นเทพฤษีผู้ยิ่งใหญ่ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีสมญานามเป็นที่รู้จักกันดังต่อไปนี้ กลิการก กลิปริยะ ปิศุนะ กปีพัคตร์

บทบาทของฤษีนาทรที่มีปรากฏอยู่ในวรรณคดีสันสกฤตสมัยกาศยและปุราณะ หลายครั้ง กล่าวคือ ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวระหว่างสวรรค์และโลกมนุษย์ ทำให้เทพเจ้าและมนุษย์สามารถรู้เรื่องราวของกันและกันได้อย่างรวดเร็ว ดังเช่นพระอินทร์ ทรงทราบถึงพิธีสุมพร ของนางทมยันตีจากฤษีนาทร จึงได้เสด็จมาร่วมในพิธีพร้อมด้วย พระวรุณ พระอัคนีและพระยม แต่บางครั้งชาวฤษีนาทรนำไปบอกนั้นทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกัน ดังเช่นครั้งที่ฤษีนาทรทูลพระวาญว่าตนศาลมลีกล่าววาจาดูหมิ่นพระองค์ เป็นผลให้พระวาญกริ้วพัดกิ่งก้านของตนศาลมลีหักทำลาย ในบางโอกาส ฤษีนาทรก็ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่น เช่นช่วยเป็นพ่อสื่อเสาะแสวงหาสามีให้แก่ธิดาของพระมาตลีเทพบุตร แนะนำเจ้าชายปาดทพทั้งห้าให้กำหนด

ข้อปฏิบัติในการอยู่กับนางเทราที่ ทำให้ไม่เกิดการทะเลาะวิวาทกันในหมู่พี่น้อง
เป็นต้น ทางด้านความรักปรากฏว่า ฤษีนาทมีภรรยาคนหนึ่งชื่อนางสุกุมารี
ส่วนทางด้านคนตรี ฤษีนาทเป็นนักดนตรีที่มีความชำนาญอย่างยิ่ง และได้ประดิษฐ์
เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง เรียกว่าวีณา (พิณ)

นอกจากนี้ฤษีนาทเป็นผู้แต่งบทสวดฤคเวทบางบทสรรเสริญเทพเจ้า แต่ง
คัมภีร์ปุราณะเล่มหนึ่งในจำนวนปุราณะ ๑๘ เล่ม มีชื่อว่า นารทปุราณะ หรือ นารทีย-
ปุราณะ และแต่งคัมภีร์กฎหมายที่มีชื่อเสียงคือ นารทียธรรมศาสตร์

ส่วนบทบาทของฤษีนาทที่ปรากฏในวรรณคดีไทยนั้น ส่วนใหญ่ตรงกับที่
ปรากฏในวรรณคดีอินเดีย เพราะกวีไทยได้เค้าเรื่องมาจากวรรณคดีสันสกฤตบาง
วรรณคดีบ้าง และมีส่วนน้อยที่มีเนื้อความไม่ตรงกัน เช่น บทละครเรื่องรามเกียรติ์
ตอนหนุมานลองฤทธิ์กับฤษีนาท ไม่มีปรากฏในวรรณคดีสันสกฤต นอกจากนี้
ฤษีนาทมีอิทธิพลต่อการดนตรีไทย ได้รับยกย่องเป็นปรมาจารย์แห่งดนตรี

จะเห็นได้ว่าฤษีนาทเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากมายหลายประการ
กล่าวคือ เป็นกวี เป็นนักดนตรี เป็นผู้ถือชาม เป็นพ่อสื่อ เป็นผู้รอบรู้ และเป็น
ทั้งผู้ก่อและยุติการทะเลาะวิวาท

ขอเสนอแนะ

ในการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของฤษีนาท
ในวรรณคดีสันสกฤต ทำให้ผู้วิจัยพบว่ามีฤษีคนอื่น ๆ ที่มีบทบาทน่าสนใจ อาทิ
ฤษีวิศวามิตร ซึ่งเป็นฤษีที่มีชื่อเสียงในเรื่องสามารถเปลี่ยนวรรณะของตนเองได้ใน
ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะเคิมฤษีวิศวามิตรเป็นกษัตริย์ เมื่อออกผนวชต้องเป็นราชฤษี
แต่ฤษีวิศวามิตรต้องการเป็นพรหมฤษี จึงบำเพ็ญตบะอยู่เป็นเวลาหลายพันปี จนกระทั่ง
พระพรหมยอมยกฐานะของฤษีวิศวามิตรให้เป็นพรหมฤษี นอกจากนี้ฤษีวิศวามิตรยังมี

บทบาทเกี่ยวข้องกับผู้อื่นอีกมากมาย เช่น วิวาทกับฉวีวัสสิษฐ์ เพราะต้องการวิว
 กามเชนุ ช่วยให้ท้าวศรีศังข์ขึ้นสวรรค์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ทำไม่สำเร็จ ท้าวศรีศังข์
 จึงค้างอยู่บนท้องฟ้า ทรมานท้าวศรีศังข์ให้ได้รับทุกขเวทนาและเป็นผู้ประสิทธิ์
 ประสาทวิชาให้แก่พระราม เป็นต้น เรื่องราวของฉวีวัสสิษฐ์น่าจะได้มีผู้ศึกษา
 และวิจัยอย่างละเอียด มิฉะนั้นก็เสียโอกาสที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย